

УДК 213+22

Головін С., Горяйнов А.,
м. Москва, Росія

ЗВ'ЯЗОК ЗМІСТУ ПРЕДМЕТІВ ПРИРОДНИЧО- НАУКОВОГО ЦИКЛУ Й ФІЛОСОФСЬКО- АКСІОЛОГІЧНИХ РЕФЛЕКСІЙ ШКОЛЯРІВ

У статті наголошується на основному моменті світогляду, що сконцентрований у питанні “Звідки я взявся?” Розглядаються методи еволюціонізму та креаціонізму, за допомогою яких досліджується це питання. Відстежено зміну освітніх програм у відповідь на вимоги дарвінізму, що вплинуло на світогляд ряду поколінь.

Ключові слова: світогляд, дарвінізм, державні навчальні програми, альтернатива.

Головін С., Горяйнов А. Взаимосвязь содержания предметов естественно-научного цикла и философско-аксиологических рефлексий школьников

В статье отмечается основной момент мировоззрения, концентрируемый в вопросе “Откуда я взялся?” Рассматриваются методы эволюционизма и креационизма, с помощью которых исследуется этот вопрос. Отслежено изменение образовательных программ в ответ на требования дарвинизма, что повлияло на мировоззрение ряда поколений.

Ключевые слова: мировоззрение, дарвинизм, государственные программы, альтернатива.

Golovin S., Goryaynov A. A Relation Between the Contents of the subjects of Naturally and Scientific Cycle and the Philosophical and axiological Reflections of the schoolchildren

The article marked on the basic moment of world view, which concentrated on a first-ever question “From where I undertook?” The methods of evolutionism and creationism are examined, which probed this question. The change of the educational programs is watched in accordance with the requirements of Darwinism, what influenced the generations’ world view.

Keywords: world view, Darwinism, government educational programs, alternative.

В наш політкоректний час поняття “світогляд” стало секулярним евфемізмом нині непристойного слова “віра”. Хоча фахівці силкуються класифікувати світогляд за різними типами (релігійний, науковий, етичний, естетичний, міфологічний, практичний і т.п.) [1], по суті, все залишається як було та зводиться до чотирьох фундаментальних питань: “Звідки я взявся?”, “Хто я?”, “Навіщо я тут?” і “Що зі мною буде?” Перше з них – основне. Те, куди нам іти, залежить від того, звідки ми прийшли, як ми тут опинилися – призначення визначається походженням [2].

“Звідки я взявся?” – найперше філософське питання, яке задає дитина, яка усвідомила ефемерність власного буття. Захоплені зненацька батьки впадають у розповіді про лелек і капусту (“міфологічний світогляд”) або завалюють переляканого малюка медичною літературою (“науковий світогляд”). Дитина ж хоче осягнути свою сутність, роль, свої особисті права та правочинність своїх очікувань у цьому світі. Адже якщо вона тут не випадково, то важливо знати – навіщо? А якщо вона походить від мавпи, то з якого дива їй слухати батьків, які стоять на цілу ступінь ближче до мавпи, ніж сама дитина? А тим більше – якихось мислителів давнини?

Ми всі обов’язково кудись потрапимо, і користуючись тим, що масам, схоже, все одно, атеїсти максимально розширюють своє представництво там, куди призначено потрапити їм. А рецепт не такий складний: хочеш, щоб люди забули про своє справжнє призначення – допоможи їм забути про їхнє істинне походження.

“Навряд чи я зможу зрозуміти, як хтось міг би бажати, щоб християнське вчення виявилось істинним... Це вчення огидне”, – пише в своїй останній праці Чарльз Дарвін, корифей еволюціонізму. – “Припущення, що доброта Бога – не безмежна, відштовхує свідомість, яка переважно уявляє страждання мільйонів нижчих тварин упродовж нескінченного часу” [4]. Ось рецепт: хочеш, щоб думка про божественне походження відштовхувала – навій, що до нього спочатку причетні час, смерть і випадковість, три фундаментальні категорії дарвінізму. Так природничі дисципліни були використані для впровадження у свідомість людей альтернативної Біблії відповіді на питання про наше походження.

Це при тому, що науковий метод пізнання довколишнього світу виникає безпосередньо з креаційних релігійних переконань. Саме тому, незважаючи на високий рівень розвитку астрономії, медицини, землеробства, металургії, архітектури та мистецтва у всіх

дохристиянських цивілізаціях, власне наука й заснована на ній технологія склалися тільки в пізньохристиянській європейській цивілізації, де віра в Творця, який мудрістю утворив землю та небеса, утримуючи все словом Своєї сили, стала невід’ємною частиною як загальної культури, так і індивідуальної свідомості. Там же, де не було уявлення про Творця – не було й пошуку природних законів, і окремі їх відкриття (наприклад, закон Архімеда) були плодом не стільки досліджень, скільки раптових геніальних осянь при вирішенні суто практичних завдань.

Чому? Анрі Пуанкаре на це відповів так: “Наука не зводиться до суми фактів, як будинок не зводиться до купи каменів”. Безумовно, факти – найбільш цінний продукт емпіричного дослідження, загальноприйнятою ознакою якого є відповідність вимогам спостережуваності, повторюваності та фальсифікації (тобто принципової спростованості). Але коли в тих самих фактах одні бачать задум великого Архітектора, інші – нескінченну зміну ілюзій, треті – вдале поєднання випадкових елементів, усе вирішує світогляд.

Саме віра в досконалий характер Божого творіння спонукала богослова-натураліста Йоганна Кеплера упродовж кількох років з’ясувати причини невідповідності спостережуваного руху Марса уявленням Птолемея та Коперника (залежно від обраної системи відліку). Відкриття законів Кеплера, а також успішне вирішення Ньютоном оберненої задачі визначення сили взаємодії небесних тіл виходячи з характеру їх руху призвело до відкриття закону гравітаційної взаємодії, виникли основи теоретичної механіки, що сприйнялися як переконливе підтвердження істинності постулатів про єдність і розумність законів світобудови. Довгий час система наукових постулатів і висновків про довіклля називалася “природне богослов’я” (саме так звався підручник із природознавства Вільяма Пейлі – автора найбільш відомого формулювання телеологічного аргументу існування Бога).

Навіть у самому визначенні науки простежується її релігійний аспект як спадщини християнського теїзму, а саме: “Наука – вироблення й теоретична систематизація об’єктивних знань про дійсність із метою опису, пояснення та передбачення процесів і явищ дійсності на підставі відкритих нею законів”. Це визначення, як на трьох китах, базується на трьох базових світоглядних принципах: 1) віра в об’єктивне існування законів природи (принцип причинності), 2) віра в єдність цих законів у всьому просторово-часовому

континуумі, яка проявляється як у природних умовах, так і в лабораторії (принцип універсальності), 3) віра в розумний характер цих законів, що дає можливість їх осягнення раціональним шляхом (принцип раціональності).

Неважко переконатися, що всі три положення, по-перше, є власне релігійними, по-друге, не є незалежними судженнями, але впливають як наслідок із віри в існування Єдиного розумного Творця, Який здатен не тільки встановити єдину й самодостатню систему законів світобудови, а й стежити за неухильним їх дотриманням. Причому передбачається, що наш розум є відображенням Його розуму, і ми в змозі пізнавати Його задум і навіть висловлювати проаналізовану інформацію математичними методами.

Однак стосунки між наукою та християнською релігією останні 150 років нагадують персонажів євангельської притчі про блудного сина. Досягши певного рівня у своїй галузі (вивченні матеріального світу), природознавство забрало свою частину батьківського надбання й пішло в далеку країну – в сферу матеріалізму та атеїзму. До трьох початкових світоглядних принципів науки (казуалізм, універсалізм і раціоналізм) був доданий четвертий принцип – натуралізм, за яким усе в світі має тільки природні причини. Цей принцип також має чисто релігійний характер і не піддається перевірці науковими засобами.

Віра була оголошена не тільки несумісною з наукою, а й протилежною науковому знанню базисна ідеологія, що нав'язує людині перекручені погляди на довколишній світ. Представники т. зв. “сильного сцієнтизму” відкидають можливість залежності наукових висновків від релігійних передумов дослідження, являючи тим самим яскравий приклад “доказу від бажаного”. “Слабкий сцієнтизм” визнає наявність релігійних передумов наукового методу, але вважає їх несуттєвими для результатів дослідження, тим самим стверджуючи, що концептуальна побудова може бути більш обґрунтованою, ніж передумови, на яких він будується, що неможливе з точки зору логіки. В сучасному світі до християнських ідей більш поблажливо ставляться в питаннях етики, естетики, культурології, історії. Але кабінети фізики, хімії чи біології закриті для ідеї Бога!

Походження – питання сакральне, й таїнство атеїстичної догми не може бути сплюндровано натяками на Розумний Задум у природі. Нехай наукові докази еволюціонізму розсипаються як карт-

ковий будиночок [5, с. 6]. Нехай державні підручники пропагують явну брехню типу ембріонів-рекапітулянтів – плоду геккелівської фантазії, вже 150 років (ще від 1868 р.!) офіційно визнану науковим співтовариством умисною фальсифікацією [2]. Нехай свідчень Розумного Задуму у всесвіті – хоч відбавляй [7, с. 8]. Ніхто не сміє зазіхати на світоглядну монополію атеїстичного підходу до природознавства в фінансованій платниками податків державній системі освіти. Адже саме природні науки обґрунтовують відповідь на найголовніше світоглядне питання – “Звідки я взявся?”!

Проблема ця стосується всіх цивілізованих країн, але ніде – не так драматично, як у країнах колишнього Радянського Союзу. У більшості держав приватні навчальні заклади мають право самостійно формувати свої навчальні програми, там батьки вирішують, де й чому вчитися їхнім дітям – у державній школі безкоштовно чи в приватній школі за додаткові гроші, чи давати дітям домашню освіту.

Система народної освіти Російської імперії мало теж не пішла “слизькою доріжкою” демократичного вибору. Засновані реформою Олександра II (1864 р.) земські школи надавали значної свободи органам місцевого управління. Зокрема, вчителі мали можливість самостійно складати програму з природничих дисциплін, які були факультативними. Ліквідовуючи земську систему управління (1918 р.), більшовики спочатку намагалися підпорядкувати освіту прагматичним завданням. Для цього нарком освіти А. В. Луначарський залучив зарубіжного радника Джона Дьюї – засновника сучасної американської педагогічної моделі, полум’яного проповідника натуралізму та гуманізму, згодом – одного з авторів Першого гуманістичного маніфесту (1933 р.) [9]. “Положення про єдину трудову політехнічну школу”, по суті, означувало введення в СРСР загальної початкової освіти, що передбачала комплексний підхід у вигляді лабораторно-бригадного методу й методу проєктів. Але підхід цей, у свою чергу, передбачав зайве різноманіття, і в 1930-х роках Й.В. Сталін, оголосивши Дьюї помічником троцькізму (1937 р.), встановив монополію єдиних державних навчальних планів і програм.

З тих пір у загальноосвітній школі принципи тоталітаризму зберігають свої позиції. Кожна дитина від народження “поставлена на лічильник”. Відмова влитися в систему може бути витлумачена як неналежне виконання батьківських обов’язків і вести до позбавлення батьківських прав. Пострадянська система народної

освіти втілила в життя мрію Баламута: “Нам [бісам – С. Г.] більше не доведеться пестити в людях самовдоволення й неуцтво. Самі впораються. Звичайно, вийде це лише в тому випадку, якщо всі школи будуть державними” [11]. Приватна шкільна освіта маргіналізується всіма засобами. Альтернативне домашнє навчання не має законодавчого підґрунтя. Жодні підручники не визнаються, крім офіційно схвалених – тих, що викладають наукові факти виключно з атеїстичних позицій. Кожен учитель природознавства, сам того не усвідомлюючи, є місіонером богоборчих віровчень. Недарма Гітлер, будуючи пряме відсилання до підзаголовку праці Дарвіна “Збереження привілейованих рас у боротьбі за життя”, заявляв: “Хто контролює підручники – той контролює націю” [2].

Не варто плекати ілюзій щодо ролі недільної школи (НШ) у формуванні світоглядного фундаменту учнів. Феномен “ДВБ” (діти віруючих батьків, які згодом залишили церкву) – тому підтвердження. Недільні школи, створені в XVIII столітті з метою навчання безпритульних дітей читанню та письму на матеріалі біблійних текстів [12], до кінця XX століття деколи перетворюються на підрозділи помісних церков, де дітей розважають біблійними історіями, щоб не заважали батькам під час богослужінь. І хоча в багатьох НШ досвідчені педагоги сумлінно викладають дітям Біблію, переважна більшість НШ нехтує розглядом біблійних аспектів походження світу, життя та людини з позиції природничих наук. Так формується конфлікт між знаннями, одержуваними школярами в НШ і в загальноосвітній школі.

Тим не менш, ніхто крім батьків не несе відповідальності за формування в дітей віри й світогляду (Втор. 6: 6-7, Притчі 22: 6, Ефес. 6: 4 та ін.) Назріла потреба оснастити їх альтернативними навчальними посібниками з природознавства – на основі істин Святого Письма; оснастити вчителів навчальними матеріалами для впровадження у зміст уроку або факультативного застосування; оснастити школярів посібниками для формування їх світогляду. Усвідомлюючи важливість завдання, Християнський науково-апологетичний центр розпочав підготовку та видання таких посібників відразу з декількох напрямків.

“CREATIO” [13] – ілюстрований посібник для педагогів і батьків, що розглядає біблійне вчення про створення світу в контексті шкільних програм із природознавства. Його особливістю є критичний аналіз сильних і слабких сторін як еволюційного, так і

креаційного пояснення конкретних аспектів сучасного стану природничих наук.

“Сім перших днів” [14] – науковий погляд на дні творіння для дітей. Разом із посібником “CREATIO” книга сприяє подоланню прірви між біблійними історіями та змістом природничих предметів зі шкільної програми, допомагає батькам і педагогам формувати у дітей правильний погляд на світ – як щодо наукових законів світобудови, так і щодо задуму Творця.

“Ключі до таємниць творіння” [15] – ілюстрований довідник зі свідченнями створення світу, які не доступні слов’янським читачам.

“Творіннязнавство” [16] – інтегрований курс природознавства для середнього шкільного віку. Комплексно розглядаючи дані різних природничих дисциплін, курс закладає основи біблійного світогляду, подає різнобічну картину принципів і методів наукового пізнання Божого творіння, демонструє християнську сутність наукового методу та вплив Біблії на виникнення й розвиток природних наук. Просто й доступно посібник пояснює будову простих механізмів, розглядає факти геології, палеонтології та анатомії. Всі описувані в посібнику досліди можна проводити в домашніх умовах.

“Божий задум” [17] – цикл із дванадцяти навчальних посібників із основних розділів шкільних природничих предметів (біологія, фізика, хімія, географія). Особливість серії посібників “Божий задум” у тому, що кожна книга адресована школярам різного віку. По суті, це – відновлення традицій змішаної системи навчання, коли старші можуть допомагати молодшим, закріплюючи при цьому пройдене. Займаючись за цими посібниками вдома або в недільній школі, діти не тільки сформують біблійний світогляд, але й зможуть на прикладах зі шкільної програми свідчити про велич Божого задуму одноліткам та вчителям.

Висновки з дослідження й перспективи подальших пошуків у даному напрямку. На жаль, усі вищеперераховані проекти – переклади з англійської та німецької мов. Із величезного масиву посібників, доступних за кордоном, ми вибирали найбільш добре співвіднесені зі шкільними програмами, прийнятими ще за радянських часів. Ми сподіваємося, що саме існування подібних посібників спонукає наших педагогів до створення національних програм і підручників із природознавства, що закладають в учнів міцний фундамент біблійного світогляду.

Список використаної літератури та джерел:

1. Вайл Джей. Твореньеведение. / Джей Вайл. – Симферополь: ДИАЙПИ, 2012. – 500 с.
2. Головин С. Л. Эволюция мифа. Как человек стал обезьяной. Изд. 5-е, перераб. / С.Л. Головин. – Симферополь: Христианский научно-апологетический центр, 2003. – 96 с.
3. Григг Рассел. Семь первых дней. / Рассел Григ. – Симферополь: ДИАЙПИ, 2010. – 32 с.
4. Дарвин Чарльз. Воспоминания о развитии моего ума и характера // Дарвин Чарльз. Происхождение видов. / Чарльз Дарвин. – М.: Просвещение, 1987. – 383 с.
5. Джонсон Филлип. Гипотеза Творения. / Филлип Джонсон. – Симферополь: ДИАЙПИ, 2000. – 336 с.
6. Кораблёва Т. Ф. Философско-этические аспекты теории коллектива А. С. Макаренко. / Т.Ф. Кораблёва. – Автореф. канд. дис.: канд. филос. наук. – М., 2000. – С. 3.
7. Кэрролл Льюис. Алиса в стране чудес. / Льюис Кэрролл. – М.: Правда, 1982. – 320 с.
8. Лоренс Д., Лоренс Р. Божий замысел. / Д. Лоренс, Р. Лоренс. – Симферополь: ДИАЙПИ, 2012.
9. Льюис Клайв. Баламут предлагает тост // Льюис Клайв. Собрание сочинений. / Клайв Льюис. – Т. 8. – М.: Фонд Александра Меня, 2000. – С. 335-338.
10. Ойзерман Т. И. Мировоззрение / Т.И. Ойзерман. // Новая философская энциклопедия. – Т. 2. – М.: Мысль, 2000. – С. 401.
11. Петерсен Деннис. Ключи к тайнам творения. / Деннис Петерсен. – Симферополь: ДИАЙПИ, 2011. – 240 с.
12. Сарфати Джонатан. Величайшая мистификация. / Джонатан Сарфати. – Симферополь: ДИАЙПИ, 2011. – 416 с.
13. Сарфати Джонатан. Несостоятельность теории эволюции. / Джонатан Сарфати. – Симферополь: ДИАЙПИ, 2006. – 224 с.
14. Сарфати Джонатан. В соответствии с Замыслом. / Джонатан Сарфати. – Симферополь: ДИАЙПИ, 2010. – 300 с.
15. Чёрный Юрий. Современный гуманизм. // Чёрный Юрий. Аналитический обзор: В 2 ч. / Юрий Чёрный. – Часть 2. – С. 144.
16. Штайн, Александр фон. CREATIO. / Александр фон Штайн. – Симферополь: ДИАЙПИ, 2008. – 224 с.
17. Towns Elmer L. “History of Sunday School” / Elmer L. Towns. – Sunday School Encyclopedia, 1993.